

Dobrowolski, Kazimierz

Ś. p. Józef Korzeniowski

Przegląd Historyczny 23/2, 90

1921-1922

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Szczupłe grono naukowych bibliotekarzy polskich utraciło w r. 1921 dwóch cenionych pracowników. W lutym zmarł w Rydze Józef Korzeniowski, długoletni kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, a ostatnio naczelnik wydziału bibliotecznego w Warszawie, we wrześniu zaś zabrała śmierć Bolesława Mańkowskiego, dyrektora Biblioteki uniwersyteckiej we Lwowie.

Ś. p. JÓZEF KORZENIOWSKI przedstawiał typ zamiłowanego bibliotekarza i archiwisty. Praca zawodowa w Paryżu, Lwowie i Krakowie, liczne podróże po archiwach europejskich, znajomość najważniejszych języków starej ziemi pozwoliła mu na zdobycie dużej wiedzy w tym zakresie. Wartość jego spuścizny tkwi jednak przede wszystkim w sporym dorobku na polu historii. Konstruktynie pracował śp. Korzeniowski mało, zostawiając tylko jedną niewielką rzecz. Gdy W. Kętrzyński wydał mianowicie *Conciones* diarjusz zjazdu pod Lwowem z r. 1537, przypisując autorstwo tegoż kanonikowi krakowskiemu. Stanisławowi Górskiemu, znanemu zbieraczowi *Tomicianów*, śp. Korzeniowski napisał nacechowaną bystrym zmysłem krytycznym rozprawkę: *O autorach żywota P. Kmity i opisu wojny kokoszej* (1887). W pracy tej wskazał na Orzechowskiego, jako autora wspomnianego diarjusza. Sprawa ta wywołała głośny swego czasu spór, w którym zabierali głos Bostel, Celichowski, Liske, Prohaska i W. Zakrzewski. Ostatecznie pogład śp. Korzeniowskiego okazał się najtrafniejszy.

Bogatszym natomiast jest plon śp. Korzeniowskiego w dziedzinie prac inwentaryzacyjnych. Wystarczy wspomnieć pierwszy tom katalogu Arch. X. Czartoryskich w Krakowie i zapiski z rękopisów dawnej cesarskiej biblioteki publicznej w Petersburgu, nieocenione, gdy chodzi o przegląd polskich zabytków rękopiśmiennych, wywiezionych przez Rosjan nad Nową. Najobficiej przedstawia się wszakże spuścizna zmarłego, dotycząca wydawnictw źródłowych. Już pierwsza publikacja naukowa śp. Korzeniowskiego o nieznanych łacińskich i polskich wierszach politycznej treści z 16 w. (*Rocznik filarecki* 1886) nosi ten charakter, który wystąpi też w większości prac zmarłego. Z ławy uniwersyteckiej wyniesione zamiłowanie do zygmuntońskiego wieku trwale towarzyszyć mu będzie aż do śmierci. Pociągały śp. Korzeniowskiego nie tylko źródła, dotyczące dziejów politycznych i kulturalnych, ale również literatura polityczna; ogółem jego dorobek wydawniczy wynosi 11 pozycji. Źródła wydawał śp. Korzeniowski sumiennie, z odpowiednimi komentarzami i wstępami, zdradzającemi duży zasób erudycji. Do najcenniejszych jego publikacji w tym dziale należą *Analecta Rontana*, wartościowy zbiór aktów do historii polskiej, wydobytych z archiwów włoskich — dalej *Orichoviana* i listy Kromera.

Dorobek śp. Korzeniowskiego byłby niewątpliwie większy, gdyby nie wzięte zdrowie, które skróciło przedwcześnie jego pracowite życie.

Ś. p. BOLESŁAW MAŃKOWSKI (1852 † 1921) owocne swe życie poświęcił kilku kierunkom pracy. Najwięcej lat poświęcił mu zajęcia bibliotekarskie. Zaczął je w bibliotece Włodzimierza Dzieduszyckiego we Lwowie w r. 1875, uporządkował następnie bibliotekę i archiwum XX. Sapiehów w Krasieczynie, po dłuższej zaś przerwie w tym zawodzie powrócił doń w r. 1890, pracując w bibliotece uniwersyteckiej we Lwowie aż do śmierci. Położył też duże zasługi na tem polu: zwłaszcza gdy chodzi o powiększenie zbiorów ostatnio wymienionej księżnicy.

Poza tem pełnił śp. Mańkowski przez kilka lat obowiązki nauczyciela